

XEROPHYTA

Contactblad van de afdeling Wageningen e.o.
(opgericht 1 mei 1955)

Jaargang 30 no.1
Februari 2026

**Afdeling 'Wageningen en omgeving' van Succulenta,
Koninklijke Nederlandse vereniging van liefhebbers van cactussen en
andere vetplanten**

Bijeenkomst 13 november 2025

Er zijn 11 leden aanwezig.

Er zijn een paar mededelingen: Lies Oudshoorn is tijdelijk afwezig door ziekte en Elly van Die is verhuisd naar een verzorgingshuis.

Een aantal leden geven aan dat ze wat lekkers willen maken voor onze decemberavond.

Dan krijgt Coert het woord, maar eerst moeten er wat laptopproblemen opgelost worden door Dirk-Jan. Gelukkig hebben we nog wat jonge leden die dat voor ons kunnen regelen!

Eerst vertelt Coert ons iets over de geschiedenis van de taxonomie en de ontwikkeling van het geslacht *Lobivia*. Daarna kijken we foto's van zijn eigen planten en zien we hoe mooi de bloemen zijn en hoe gevarieerd de planten.

Erik Hess heeft wat zaailingen van o.a. *Lobivia tegeleriana* meegenomen voor de liefhebbers.

Chris Geris

Lobivia

Taxonomie en ontwikkeling oftewel met zevenmijlslaarzen door de geschiedenis ervan. De geschiedenis van *Lobivia* is net zo grillig en bedoornd als het geslacht zelf.

Tot voor kort waren de *Lobivia*'s opgenomen in het grootgeslacht *Echinopsis* waar honderden soorten uit de cactusfamilie in ondergebracht waren.

Echinopsis werd in 1837 beschreven door Joseph Gerhard Zuccarini. De botanische naam verwijst naar het Griekse woord voor egel hetgeen het uiterlijk enigszins weergeeft en verwijst naar de vorm van de planten. Hierin werden vrijwel alle cactussen met een langere, behaarde, buisvormige bloem ondergebracht. Van meet af aan gaf dit al verwarring, zou het niet handiger zijn ze weer in ondergroepen in te delen die met langere en kortere bloembuizen?

In 1922 was het zover, Britton en Rose doopten alle korttrechter- en klokvormig overdag bloeiende *Echinopsis* om tot het nieuwe verzamelgeslacht *Lobivia*, de naam een anagram van de staat Bolivia waar de meeste *Lobivia*'s vandaan komen.

Daarna werden steeds meer planten en geslachten beschreven onder *Lobivia*. Al deze veelal door de bekende heer Curt Backeberg, Ritter en vele anderen

beschreven geslachten maakten de zaak erg onoverzichtelijk, ook al omdat de rangschikking voornamelijk nog op de uiterlijke kenmerken plaatsvond en er dus door convergente ontwikkeling planten van zeer uiteenlopende afstamming in samen werden gepropt, zo werd *Lobivia* een soort verzamelgeslacht voor planten die elders niet goed te plaatsen waren, hetzelfde gebeurde min of meer met *Rebutia*, *Aylostera* etc.

Elke afwijking verdiende in die tijd wel een eigen geslacht vandaar dat vele daarvoor binnen *Lobivia* vallende geslachten werden opgesteld, vooral door Backeberg, Y.Itô en Fric, ik noem er enkele maar het waren er eerder dertig, *Acantholobivia*, *Chamaecereus*, *Helianthocereus*, *Cinnabarinea*, *Chamaelobivia*, *Leucostele*, *Lobirebutia*, *Neolobivia*, *Pseudolobivia*, *Setiechinopsis*, *Soehrensia* en *Scoparebutia*.

Franz Buxbaum heeft als reactie op de activiteiten van deze goed gedocumenteerde liefhebbers geprobeerd de systematiek van de cactussen mede vorm te geven op grond van de evolutie van deze planten en dus niet alleen meer op uiterlijke morfologische kenmerken. Maar in het tijdperk waarin DNA-onderzoek in de kinderschoenen stond waren ook deze publicaties zoals "Morphology of Cacti" en het losbladige "Die Kakteen" onder redactie van Hans Krainz omstreden bij de oude Backeberg aanhangers.

In de zestiger jaren hoorde Walter Rausch tot de bekendere onderzoekers van dit geslacht. Hij rekende alle cactussen die een behaarde bloembuis met min of meer klokvormige, gekleurde bloemen hadden en dagbloeier waren weer tot *Lobivia*. Het gevolg was dat van *Lobivia pygmaea*, een kleine *Aylostera* vroeger ook *Mediolobivia*, tot boomachtige reuzen als *Lobivia formosa* in zijn visie meetelden, alleen de nachtbloeiers bleven *Echinopsis*. Ook erkende hij het geslacht *Acanthocalycium* niet, ook dat hoorde in zijn visie tot *Lobivia*.

In de negentiger jaren verdween *Lobivia* uit de literatuur door toedoen o.a. van Hunt doordat dit in de *Cites cactusindex* weer allemaal onder het geslacht *Echinopsis* opgenomen werd, waar nu verder weer van alles van *Echinopsis* via *Chamaecereus* tot en met *Trichocereus* onder ging vallen.

Zoals steeds kwam er weer een tegenbeweging, door genetisch onderzoek naar de verwantschap van de planten en door moleculair biologisch onderzoek naar de afstamming van diverse cactussoorten werd onder meer door Mostii de afgrenzing van *Rebutia*/*Aylostera* tot *Lobivia* onderzocht en later bekeken Renner en Schlumperger de relaties binnen het grootgeslacht *Echinopsis* nader.

Lobivia grandiflora

Lobivia haemantha var. amblayensis

Uit het onderzoek binnen Echinopsis bleek dat daar wel erg veel verschillende afstammingslijnen bijeen kwamen. Veel van de vroeger tot Trichocereus behorende zuilen die eerst bij Echinopsis ingedeeld waren zouden nu eerder naar Soehrensia moeten gaan.

Daarbij werd ook duidelijk dat een Lobivia pygmaea eerder ofwel als Medioblobivia of Lobivia gezien echt beter bij de Rebutia's paste, dat het geslacht Lobivia voorlopig weer terug van weggeweest is, met daarnaast Echinopsis, Acanthocalycium en Soehrensia als aparte geslachten.

Dat de oude Helianthocereus ook grofweg weer Soehrensia wordt en zelfs Reicheocactus en Chamacereus als apart geslacht wellicht herrijzen.

Wel blijft er nog discussie over welke planten precies bij Lobivia of Echinopsis ingedeeld moeten worden en over de verdere indeling binnen Lobivia van soorten en variëteiten. Rausch had tot dat laatste al een aanzet gegeven door diverse soorten te clusteren.

Er blijft gelukkig een hoop om uit te zoeken dus, van deze prachtige plantengroep binnen de cactussen.

Coert van Dijk

Bijeenkomst 10 december 2025

Er zijn 13 leden aanwezig.

Op 5 december is ons oud-lid Ans van Workum op 91-jarige leeftijd overleden. We wensen Erik en Dirk-Jan veel sterkte toe bij het overlijden van hun moeder en oma.

Op 2 mei zal de landelijke ALV plaatsvinden in de zaal van Tuindorp. Peter vraagt Lisa en Coert of zij een korte lunchlezing willen geven. Het parkeren is ook een punt van aandacht.

Er zijn geen vragen bij de rondvraag.

Er staan weer een heleboel lekkere hapjes op tafel, meegebracht door Ben T., Johan, Dirk-Jan, Kathelijne en Evert V. (ik hoop dat ik niemand vergeten ben).

Dan presenteert Coert zijn plant van de maand: *Lobivia ferox*, hij heeft een paar heel mooie ex. meegenomen.

De volgende plant van de maand wordt in maart door Erik Hess meegenomen.

Dan is het tijd voor onze jaarlijkse quiz, deze keer gemaakt door Lisa.

In groepjes van 3 moeten we een aantal leuke vragen beantwoorden in de volgende categorieën:

1. algemene kennis
2. waar vinden we deze plant
3. waar worden deze planten voor gebruikt
4. waar heeft deze plant last van

Na een uiteraard eerlijke correctie door een ander groepje zijn de winnaars onze bestuursleden Peter, John en Chris. Als prijs mogen zij een boek kiezen uit een aantal boeken die afkomstig zijn van Elly van Die.

Chris Geris

Lobivia ferox

Ik wilde, omdat ik jullie al eerder met mijn praatje en enthousiasme over *Lobivia* heb verveeld, daar nu nog één bijzonder exemplaar van voorstellen en wel *Lobivia ferox*.

Dit is een bijzondere plant omdat hij qua lengte van de bedoorning nogal wild oogt. Hij groeit kort cilindrisch, het plantenlichaam wordt tot 25 cm doorsnede

en maximaal 50 cm hoog. De middendoorns (1-5) kunnen tot 18cm lang worden en zijn stevig en naar boven licht gekromd, daarnaast zijn er 10-12 randoorns tot maximaal een cm of 6 lang.

Meestal blijven ze solitair groeien, maar in één geval is er bij mij één tot een iets grotere groep uitgestoeld (zie foto). De bloemen verschijnen aan de zijkant, zijn kort cilindrisch tot 8 cm, de kleur van de “echte” ferox uit Oruro (Bolivia) is wit en kan variëren tot crème roze.

Andere nauw verwante variëteiten zijn *L. ferox longispina* La Quiaca (Bol), deze komt in allerlei bloemkleuren voor van crème wit, geelachtig tot rood. Deze plant is eigenlijk als een kleinere vorm van de gewone ferox te beschouwen. In de vijftiger jaren kwamen veel vondsten van Ritter en Waterspiel naar Europa met trechtervormige kleurige bloemen onder veel uiteenlopende ”namen”. Het blijkt volgens de Lobivia expert Rausch allemaal om *Lobivia ferox potosina* te gaan die rond Potosi uit Bolivia stammen en inderdaad is de bloei erg uiteenlopend met kleuren van rozerood tot violet. Ook deze plant blijft wat kleiner zo 18 cm diameter en 20 hoog.

Coert van Dijk

Warmteminnende melocactussen en arrojadoa's kweken

Deel 1

Inleiding

Mijn interesse in het geslacht *Arrojadoa* is veel ouder dan die in *Melocactus*. Deze gaat terug tot 1992 en de Floriade-deelname door Succulenta. Ter gelegenheid van deze deelname namen Han Daamen en Herman Busser het initiatief om een gelegenhedenvelop te maken. De envelop werd een eerbetoon aan oud-voorzitter Buining. Op de envelop staat aan de linker kant een tekening van *Arrojadoa dinae*. Deze cactus uit het oosten van Brazilië werd beschreven door Buining en Brederoo en werd vernoemd naar de echtgenote van Buining, Lutgerdina W. Buining-Kroeze. Op de stempel (midden) staat *Parodia buiningii*. Buining vond deze cactus in 1967 tijdens een expeditie op de grens van Brazilië en Uruguay nabij het plaatsje Livramento. De arrojadoa op de tekening intrigeerde mij door de groeivorm van de plant (zuiltjes) en de stand en vorm van de bloemen.

Na onze verhuizing van Gouda naar Veenendaal kreeg de succulentenhobby een impuls: een kas in de tuin en ruimte op vensterbanken in huis. Dat laatste betekende ruimte om oude interesses op te pakken. Zo zaaide ik in 2018 voor het eerst melocactussen en een paar jaar later arrojadoa's.

Afb. 1 Gelegenheidsenvelop ter gelegenheid van Floriade 1992.

Afb. 2 Links *M. braunii* en rechts *M. seabraensis*. Planten zijn zo'n vijf centimeter in doorsnede en zijn gezaaid in 2019. Foto gemaakt op 20 augustus 2025.

Introductie Melocactus

Het geslacht *Melocactus* is in 1754 beschreven door Philip Miller. Kenmerkend voor het geslacht zijn de bolvormige planten, de duidelijk aanwezige ribben en het cephalium: de wollige, roodachtige structuur die zich bovenop de volwassen plant vormt. De bloemen en de zaadbessen groeien vanuit dit cephalium. De bloemen zijn klein en buisvormig, meestal in roze tot rode tinten, terwijl de vruchtjes veel rood van kleur zijn.

Melocactus komt voor in een breed maar gefragmenteerd gebied dat zich uitstrekt van Mexico via de Caribische eilanden en Midden-Amerika tot in Zuid-Amerika. Het belangrijkste groeigebied is Brazilië. De planten groeien veelal op rotsachtige, droge terreinen, waaronder kalkplateaus, kustgebieden en savannes. Door deze voorkeur zijn de planten aangepast aan extreme omstandigheden, zoals intense zon en droogte.

Het geslacht telt ongeveer 30 tot 40 erkende soorten. Bekende vertegenwoordigers zijn onder meer *Melocactus intortus* uit de Cariben,

Melocactus curvispinus uit Colombia, Venezuela en het Caraïbisch gebied, *Melocactus matanzanus* uit Cuba en *Melocactus zehntneri* uit Brazilië. Enkele soorten onderscheiden zich door bijzondere kenmerken, zoals *Melocactus azureus*, met een blauwgroen plantenlichaam. Onze oud-voorzitter Buining heeft meerdere reizen door de groeigebieden in Brazilië gemaakt en heeft hierbij nog niet beschreven soorten gevonden die hij later heeft beschreven.

Ik vind *M. schulzianus* een interessante soort (officiële naam nu *M. neryi*). Niet door de vorm van de plant of de bloemen, maar door het verhaal dat erbij hoort. Buining heeft deze plant gevonden op een kale rots (de Voltzberg) in het oerwoud in het midden van Suriname. Hij moest er wel een paar dagen voor reizen en afzien in het warme en vochtige klimaat. Hij heeft er zelf in 1973 een artikelenserie in Succulenta over geschreven.

Afb. 3. Buining fotografeert *M. schulzianus* op de Voltzberg in Suriname.

Peter Knippels

Vraag en aanbod

Er is weer nieuwe bims te verkrijgen.

De prijs per 10 liter van de bekende 0-5 mm bims is € 4,25 die van de nu ook beschikbare grovere variant 2-7 mm € 2,75. Het is af te halen bij Coert van Dijk of via een mailtje of telefoontje mee te laten brengen naar de verenigingsavond. coertdijk@gmail.com 0343-481508

Activiteitenkalender

12 maart: Algemene Ledenvergadering

9 april: lezing door Peter Knippels over zijn reis naar Namibië

Kopij gevraagd: kopij voor het aprilnummer van Xerophyta graag uiterlijk 31 maart inleveren.

Contact

Chris Geris, tel: 0318-417319, email: chrisgeris53@gmail.com

Lidmaatschap

Contributie afd. Wageningen e.o.: € 25, gezinsleden € 12,50 en jeugdleden € 10 per jaar.

Vergaderlocatie

Zaal van de speeltuinvereniging "Tuindorp"
Floralaan 20/B te Wageningen. Tel.: 0317-411601

Omslagfoto: Avonia quinaria ssp quinaria

www.unsitodelcactus.it